



**การปรับตัวต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล
แหลมฟ้าผ่าและชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ**
**Adaptation to the Impact of Coastal Erosion of Laem Fapha Sub-district
Administration Organization and the Community, Pra Samut Chedi District,
Samutprakarn Province**

ฉัตรกนก บุญญภิญโญ¹, จำลอง โพธิ์บุญ², วิสาชา ภูจินดา²

¹บัณฑิตศึกษา, ²รองศาสตราจารย์ คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับ/ภาวะคุกคาม ความเสี่ยง และความอ่อนไหวต่อการกัดเซาะชายฝั่ง และศึกษาผลของแผนงาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเปราะบางของพื้นที่ และเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวที่เหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนและผู้อยู่อาศัยในชุมชน จำนวน 11 คน การเข้าร่วมการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน การสังเกตการณ์ในพื้นที่ และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าจัดเป็นพื้นที่ที่มีการเปิดรับ/ภาวะคุกคามสูง มีความเสี่ยงระดับ 5 คือ มีความเสี่ยงที่รุนแรงมาก ต้องใช้ทรัพยากรมากและการแก้ไขปัญหามากกว่า 1 ปี มีความอ่อนไหวต่อการกัดเซาะชายฝั่งสูง องค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพและความสามารถในการรับมือกับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งสูง โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพและขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณและการเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ๆ ขององค์กร ชุมชนมีศักยภาพและความสามารถในการรับมือปานกลาง โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการรับมือต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งคือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณ การไม่มีแผนงานที่ชัดเจน และการเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ๆ ของชุมชนทำได้ยาก ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการปรับตัวที่ดีมากเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าเป็นพื้นที่ที่ไม่เปราะบางแต่ควรได้รับการพัฒนาปรับตัวเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การกัดเซาะชายฝั่ง; การปรับตัว; ความเปราะบาง; องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น



Abstract

The objectives of the study were as follows: 1) to investigate the exposure, risk and sensitivity to coastal erosion; 2) to evaluate results of action plans and factors affecting risk management; and 3) to analyze vulnerability of the area and suggest guidelines for appropriate adaptation of Laem Fapha Sub-district Administration Organization and the community. Data were collected by: 1) interviewing of administrators of the sub-district administration organization, community's leaders and residents; 2) attending a meeting for problem solving sharing between sub-district administration and the community; 3) observation in the area; and 4) investigation of related document. The findings revealed that Laem Fapha Sub-district area was classified into the 5th level of risk that was very high. High amount of resources and more than 1 year- time must be used for problem solving. Sensitivity of the coastal erosion was high. The sub-district administration had high potential to cope with the impacts of coastal erosion. Factors that affected potential of sub-district administration were budget insufficiency and knowledge accessibility. The community had moderate potential. Factors that affected the potential were budget insufficiency, lacking of action plan, and knowledge accessibility. Results of the field study indicated that the community adapted well in living with the effects. It could be concluded that Laem Fapha Sub-district area was not vulnerable, but it should be more developed for the adaptation.

Keywords : Coastal erosion; Adaptation; Vulnerability; Sub-district Administration Organization



บทนำ

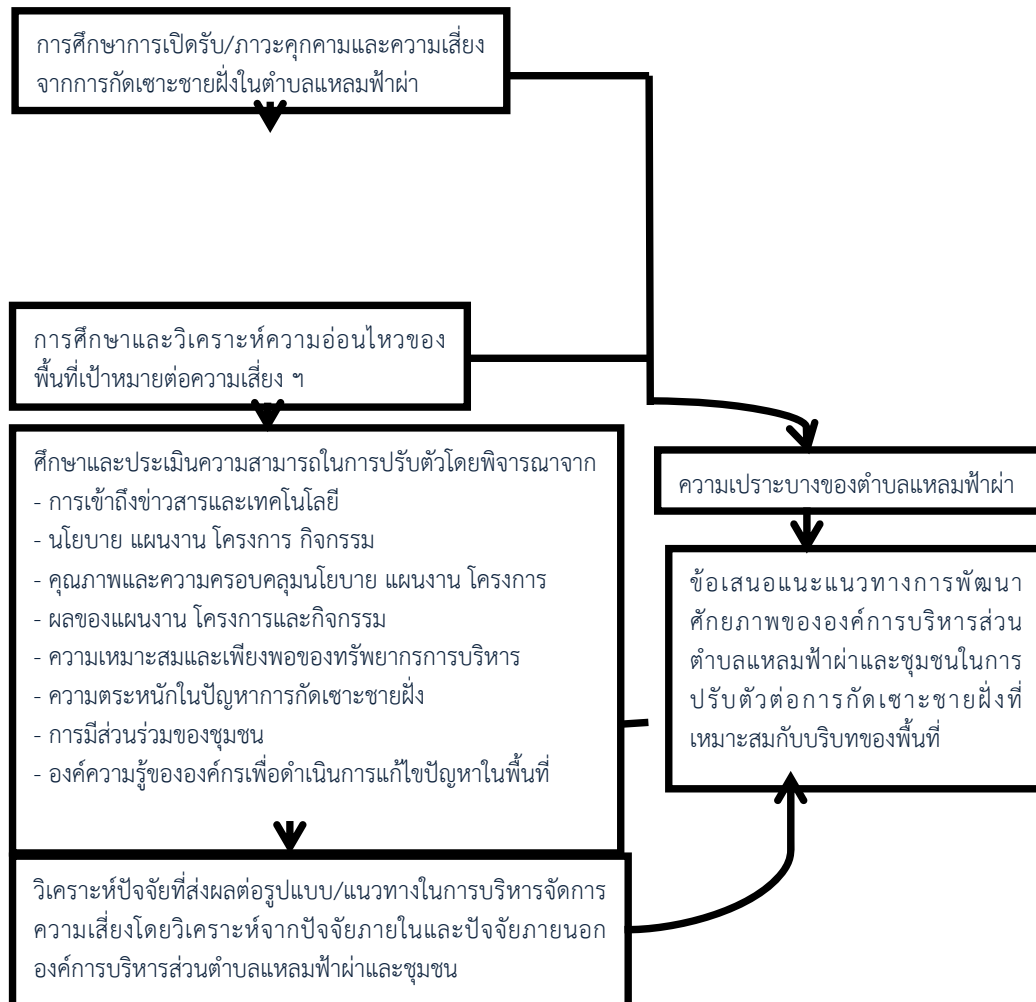
การกัดเซาะชายฝั่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ชายฝั่งของประเทศไทยโดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำท่าจีน ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม โดยตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสองแควสมุทรปราการ เป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนพื้นที่หนึ่ง ซึ่งถูกน้ำกัดเซาะชายฝั่งมาเป็นเวลานานและมีอัตราการกัดเซาะมากกว่า 25 เมตรต่อปี ระยะทางที่ถูกกัดเซาะประมาณ 12.5 กิโลเมตร พื้นที่ดินหายไปแล้ว 1 กิโลเมตร บ้านเรือน สถานที่ราชการ โรงเรียน และสถานีนอนมัย ถูกผลกระทบจากน้ำทะเลกัดเซาะจนต้องย้ายไปอยู่ที่แห่งใหม่หลายครั้ง (ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล, ปราโมทย์ ไชยศิริ, ศิริวรรณ ศิริ และวินัย อวยพรประเสริฐ, 2555) จากผลกระทบข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของตำบลแหลมฟ้าผ่าทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างต่อชุมชน จึงกล่าวได้ว่า ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเป็นปัญหาสาธารณะที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาร่วมกัน การศึกษาเรื่องนี้เกี่ยวกับภาวะคุกคาม ความเสี่ยงและความอ่อนไหวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และการจัดการความเสี่ยงและรูปแบบการปรับตัวต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพในการปรับตัวขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับ/ภาวะคุกคาม ความเสี่ยงและความอ่อนไหวต่อการกัดเซาะชายฝั่งของตำบลแหลมฟ้าผ่า
2. เพื่อศึกษาผลของแผนงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชนใช้ในการจัดการความเสี่ยง และศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง ที่เกิดจากการกัดเซาะชายฝั่ง
3. เพื่อวิเคราะห์ความเปราะบางของพื้นที่และเสนอแนวทางในการบรรเทาปัญหาและปรับตัวต่อปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า

วิธีการศึกษา

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า จำนวน 3 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า และผู้นำชุมชนและผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงและโดยตรง (เป็นชุมชนที่อยู่ติดกับพื้นที่ชายฝั่งและทางไหลของน้ำ) จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนหมู่ที่ 8 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 คณะกรรมการหมู่ที่ 9 ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนหมู่ที่ 9 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 คน และการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์บริเวณชุมชน จากเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการเข้าร่วมประชุมของแต่ละชุมชน และทำการจดบันทึกไว้โดยไม่มีการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นและเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษา ภาวะคุกคาม ความเสี่ยงจากการก่อกวนในตำบลแหลมฟ้าผ่า โดยการพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงตามแนวทางในตารางที่ 1

2. ประเมินความอ่อนไหวต่อผลกระทบจากการก่อกวนในตำบลแหลมฟ้าผ่า จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์โดยพิจารณาทั้งด้านกายภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรมนุษย์

ตารางที่ 1 การจำแนกระดับผลกระทบและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับ	ความเสี่ยง	รายละเอียด
1	ต่ำมาก	มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน เล็กน้อย สามารถแก้ไขหรือควบคุมได้
2	ต่ำ	มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน น้อยต้องใช้เวลาในการแก้ไขไม่เกิน 1 เดือน
3	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน ปานกลางต้องใช้เวลาในการแก้ไข > 1 – 6 เดือน
4	สูง	มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรง ต้องใช้เวลาในการแก้ไข > 6 เดือน – 1 ปี
5	สูงมาก	มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรงมาก ต้องใช้เวลานานในการแก้ไข > 1 ปี

แหล่งที่มา : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2557

3. ประเมินผลของแผนงาน โครงการ กิจกรรมและแนวทางที่องค์กรบริหารส่วนตำบลและชุมชนใช้ในการจัดการความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์และนำข้อมูลมาสรุปและวิเคราะห์ถึงศักยภาพหรือขีดความสามารถในการรับมือขององค์กรบริหารส่วนตำบลและชุมชน การหาค่าถ่วงน้ำหนักเพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพขององค์กรบริหารส่วนตำบลและชุมชน

ทำโดยการนำเกณฑ์การพิจารณาของแต่ละปัจจัยมาเปรียบเทียบกับในรูปแบบตารางเมตริก โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการวางแผน ผู้เชี่ยวชาญทางการมีส่วนร่วม และผู้เชี่ยวชาญทางสิ่งแวดล้อม และนำมาหาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็น ดังตารางที่ 2



ตารางที่ 2 ค่าถ่วงน้ำหนักเพื่อประเมินศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือของระบบ

ปัจจัย	นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม	คุณภาพและความครอบคลุม ของนโยบาย	ผลของนโยบาย แผนงาน	ความเหมาะสม/เพียงพอของ ทรัพยากร	ความตระหนักในปัญหา	การมีส่วนร่วมของชุมชน	การเข้าถึงข่าวสารและ เทคโนโลยี	องค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน	คะแนนรวม	ค่าถ่วงน้ำหนัก
นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม	-	2	2	3	2	2	3	2	16	0.14
คุณภาพและความครอบคลุมนโยบาย	2	-	2	3	3	2	3	2	17	0.15
ผลของนโยบายและแผนงาน	2	2	-	3	3	2	3	2	17	0.15
ความเหมาะสม/เพียงพอ	1	1	1	-	2	2	2	2	11	0.10
ความตระหนักในปัญหา	2	1	1	2	-	2	2	2	12	0.11
การมีส่วนร่วมของชุมชน	2	2	2	2	2	-	3	2	15	0.13
การเข้าถึงข่าวสารและเทคโนโลยี	1	1	1	2	2	1	-	2	10	0.09
องค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน	2	2	2	2	2	2	3	-	15	0.13
รวม									113	1.00

แหล่งที่มา : ดัดแปลงจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ปัญญา คอนซัลแตนท์และวิสุทธิ คอนซัลแตนท์, 2555

โดยการให้คะแนนเพื่อหาค่าถ่วงน้ำหนักจะพิจารณา ประเมินศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือของระบบสามารถ
เกณฑ์ในแนวนอนมีความสำคัญน้อยกว่าเกณฑ์ในแนวตั้งจะให้ค่า แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังตารางที่ 3 โดยผลรวมของคะแนนถ่วง
1 คะแนน เกณฑ์ในแนวนอนมีความสำคัญเท่ากับเกณฑ์ในแนวตั้ง น้ำหนักสามารถวิเคราะห์และประเมินศักยภาพหรือความสามารถ
จะให้ค่า 2 คะแนน และเกณฑ์ในแนวนอนมีความสำคัญมากกว่า ในการรับมือของระบบ ดังตารางที่ 4
เกณฑ์ในแนวตั้งจะให้ค่า 3 คะแนน และการให้คะแนนเพื่อการ

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อการประเมินศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือของระบบ

ปัจจัย	คะแนน		
	1	2	3
นโยบายแผนงาน โครงการกิจกรรม	มีนโยบายเกี่ยวกับการกักตุนชายฝั่ง ร่วมกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ	มีนโยบายเกี่ยวกับปัญหาการกักตุน ชายฝั่งแยกออกมาอย่างชัดเจน	มีนโยบายเกี่ยวกับการกักตุนชายฝั่ง แยกออกมาอย่างชัดเจนและมีการ ติดตามตรวจสอบผลของนโยบาย นั้นเป็นระยะๆ
คุณภาพและความ ครอบคลุมนโยบาย	แผนงานไม่ครอบคลุมปัญหา/ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา/ ไม่มีแผนงานในการรับมือ	แผนงานครอบคลุมปัญหาปานกลาง/ สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา/ มีแผนงานในการรับมือสภาวะฉุกเฉิน	แผนงานมีความครอบคลุมทุกปัญหา/ สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา/ มีแผนงานในการรับมือสภาวะฉุกเฉิน และมีการซักซ้อม
ผลของแผนงาน โครงการ กิจกรรม	มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน น้อยและแผนงาน โครงการ กิจกรรม ประสบผลสำเร็จเป็นส่วนน้อย	มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน ปานกลางและแผนงาน โครงการ กิจกรรมประสบผลสำเร็จปานกลาง	มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานมาก และแผนงาน โครงการ กิจกรรม ประสบผลสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ โดย มีรางวัลรับรอง



ปัจจัย	คะแนน		
	1	2	3
ความเหมาะสม/เพียงพอของทรัพยากรบริหาร	บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ไม่มีความเหมาะสม/ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหา	บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสถานที่มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหา โดยสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้เกือบทั้งหมด	บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสถานที่มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหา โดยสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ทั้งหมด และมีการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากร
ความตระหนักในปัญหา	มีความตระหนักถึงปัญหาน้อย	มีความตระหนักถึงปัญหปานกลาง	มีความตระหนักถึงปัญหามาก มีการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร/ชุมชน
การมีส่วนร่วมของชุมชน	บุคลากร/ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกัน/แก้ไขน้อย	บุคลากร/ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปานกลาง	บุคลากร/ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันแก้ไขมาก เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ
การเข้าถึงข่าวสารและเทคโนโลยี	อบต.สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้น้อย/ชุมชนไม่ได้รับข่าวสารจาก อบต. และไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี	อบต.สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ปานกลาง/ชุมชนได้รับบางข่าวสารจาก อบต. และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้บ้าง	อบต.สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้มาก/ชุมชนได้รับข่าวสารจาก อบต.สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้มาก มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อพูดคุยถึงปัญหา วิธีการแก้ไขและป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง
องค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน	หน่วยงาน/ชุมชน ไม่ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น/ไม่สามารถนำมาใช้ได้	หน่วยงาน/ชุมชน ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาแก้ไขปัญหได้	หน่วยงาน/ชุมชน ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาแก้ไขปัญหได้ อีกทั้งยังมีการนำความรู้จากพื้นที่อื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้กับพื้นที่อีกด้วย

ตารางที่ 4 ผลรวมของคะแนนถ่วงน้ำหนักและความหมาย

คะแนนถ่วงน้ำหนักรวม	ความหมาย
2.34 – 3.00	ศักยภาพ ความสามารถในการรับมือของระบบสูงหรือมีความเหมาะสมกับสถานการณ์
1.67 – 2.33	ศักยภาพ ความสามารถในการรับมือของระบบปานกลางหรือมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปานกลาง
1.00 – 1.66	ศักยภาพ ความสามารถในการรับมือของระบบต่ำหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์

4. ประเมินความเปราะบางของตำบลแหลมฟ้าผ่า (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัยและฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554) ดังนี้ $Vulnerability = (Exposure \times Sensitivity) / Coping\ capacity$ โดย Vulnerability คือ ความเปราะบางของระบบ, Exposure คือ การเปิดรับหรือภาวะคุกคาม, Sensitivity คือ ความอ่อนไหวหรือความไวของระบบ, Coping capacity คือ ศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือของระบบ

5. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่ง โดยวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง



ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. การเปิดรับ/ภาวะคุกคามและความเสี่ยงจากการกัดเซาะชายฝั่งในตำบลแหลมฟ้าผ่า ภาวะคุกคามจากการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าในปัจจุบัน คือ ภาวะอากาศที่แปรปรวนทำให้คลื่นในทะเลมีขนาดใหญ่ขึ้น ความเค็มของน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้นในช่วง อุณหภูมิของอากาศและน้ำสูงขึ้น การทำลายป่าชายเลนโดยมนุษย์ แผ่นดินทรุดตัวจากการเจาะน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรม สาเหตุเหล่านี้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง น้ำท่วมในพื้นที่ แผ่นดินทรุดตัว การเกิดพื้นที่แอ่งกระทะ และทำให้ความหลากหลายทางธรรมชาติในพื้นที่ลดน้อยลง และหากปล่อยให้เกิดภาวะคุกคามเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่มีการป้องกัน ในอนาคตภาวะคุกคามดังกล่าวจะรุนแรงมากขึ้นและอาจทำให้สูญเสียพื้นที่ชายฝั่งในอัตราที่รวดเร็วมากขึ้นอีกด้วย

พื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า มีผลกระทบ/ความเสี่ยงในระดับที่ 5 ซึ่งตีความหมายได้ว่า เป็นผลกระทบ/ความเสี่ยงที่สูงมากโดยจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ชุมชน รุนแรงมากต้องใช้ทรัพยากรและเวลานานในการแก้ไขปัญหามากกว่า 1 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย ศรีประเสริฐกุล (2553) ที่กล่าวว่า ชุมชนขุนสมุทรจีนได้ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งมานานหลายปี และรูปแบบการแก้ปัญหาในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าที่มีการสร้างเขื่อนกันคลื่นชนิดถาวร ขุนสมุทรจีน 49A2 ขึ้นเพื่อป้องกันการพังทลายของดินและกักเก็บตะกอนบริเวณชายฝั่งไม่ให้โดนน้ำกัดเซาะและพัดพาออกจากฝั่ง (ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล และคณะ, 2555) สำหรับการศึกษาถึงภัยคุกคามและความเสี่ยงดังกล่าวจะมีการศึกษาในบางช่วงซึ่งไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโครงการและงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน โดยที่ผ่านมาจะมีการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ กรมประมง กรมเจ้าท่า องค์การพัฒนาเอกชน (NGO) องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเรื่องที่มีการศึกษาร่วมกันส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง การหาวิธีการรับมือกับภัยธรรมชาติแบบเฉียบพลัน ความหลากหลายทางชีวภาพ และความมั่นคงทางอาหาร

2. ความอ่อนไหวจากการกัดเซาะชายฝั่งในตำบลแหลมฟ้าผ่า

1) ด้านกายภาพ คือ สภาพดินที่เป็นแอ่ง เนื่องจากในพื้นที่เป็นดินใหม่ซึ่งมีลักษณะอ่อนและเหลวในบางพื้นที่ จึงมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบในด้านการกัดเซาะและท่วมขังของน้ำทะเล รวมถึงผลกระทบจากการสูบน้ำบาดาลมาใช้ในปริมาณมากจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบในแง่การทรุดตัว สอดคล้องกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2556) ที่กล่าวว่า ชายฝั่งทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนบนตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จนถึงปากแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวและมีการกัดเซาะรุนแรงมากที่สุด

2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าชายเลนลดน้อยลงเนื่องจากปัญหาคุณภาพน้ำ เป็นผลให้แหล่งที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำลดน้อยลงและอาจทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพและปริมาณของสัตว์ทะเลในพื้นที่ลดลงด้วย สอดคล้องกับสมศักดิ์ สุนทรวนภัทร (2559) ที่กล่าวว่า ป่าชายเลนที่ถูกทำลายจะส่งผลกระทบต่อจำนวนสัตว์น้ำที่ลดลง

3) ด้านเศรษฐกิจ คือ การลดลงของปริมาณและความหลากหลายของสัตว์ในพื้นที่ ส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของคนในชุมชน นอกจากการสูญเสียพื้นที่ทำกิน เช่น การเกิดการกัดเซาะของน้ำทะเลแนวชายฝั่ง การยุบตัวของดินในบางพื้นที่ และการท่วมขังของน้ำทะเลในพื้นที่แอ่งกระทะ แล้วนั้น หากเกิดคลื่นและพายุรุนแรงและเฉียบพลันในพื้นที่ จะเสี่ยงต่อการเกิดการทำลายคันดินรอบๆ นาทุ่ง นาหอยและนาปูของชุมชน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สินของคนในชุมชนอีกด้วย

4) ด้านทรัพยากรมนุษย์ คือ คนในชุมชนมีความตระหนักถึงภาวะคุกคาม ความเสี่ยงและความอ่อนไหวจากการกัดเซาะชายฝั่งสูง เนื่องจากเป็นผู้รับผลกระทบโดยตรงมาเนิ่นนาน จึงมีความกระตือรือร้นและความเต็มใจในการร่วมมือกันระหว่างในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแก้ปัญหาอยู่เสมอ

3. ความสามารถในการปรับตัวขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน

1) ระบบเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ และกิจกรรมต่างๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินงานและโครงการพัฒนาโดยยึดหลักแผนพัฒนา 3 ปี และจะจัดประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อกำหนดการพัฒนาพื้นที่ชุมชนร่วมกันทุกปี (จัดทำนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนา) โดยให้ชุมชนนั้นๆ มีส่วนร่วมในโครงการโดยการเสนอปัญหาเร่งด่วนและความต้องการในด้านการพัฒนาและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ตนเองต้องการ และหลังจากมีการนำนโยบาย แผนงานและโครงการไปปฏิบัติแล้วนั้น จะมีการติดตามตรวจสอบถึงผลตามช่วงกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ และชุมชนส่วนใหญ่จะใช้แผนการพัฒนาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียงหมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 11 เท่านั้นที่มีแผนชุมชน โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของแผนในหมู่ที่ 9 จะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพและหมู่ที่ 11 จะเกี่ยวกับการตั้งศูนย์อพยพ/เตือนภัย และกองทุนหมู่บ้าน การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับคะแนน 3 คะแนน และชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 1 คะแนน



2) คุณภาพและความครอบคลุมของนโยบาย แผนงาน โครงการ

นโยบาย แผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่ามีคุณภาพและความครอบคลุมของแผนอยู่ในระดับปานกลาง คือสามารถแก้ไขปัญหาภาวะคุกคามและความเสี่ยงของพื้นที่ส่วนใหญ่ได้อย่างครอบคลุมและทันเวลา ซึ่งปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมและแก้ไขได้ เช่น ปัญหาขยะของคนในชุมชนและที่ลอยมาจากแหล่งอื่นและปัญหาน้ำเสียที่ปล่อยออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่มีผลกระทบแบบเฉียบพลันที่เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง คือ การเกิดคลื่นขนาดใหญ่และพายุ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขผลกระทบแบบเฉียบพลันโดยมีการแจ้งให้ทราบถึงแผนงาน พื้นที่หลบภัยและมีการซักซ้อมกันเป็นประจำ และชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีแผนการ โครงการ กิจกรรมเป็นของตนเอง แต่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับคะแนนประเมิน 3 คะแนน และชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 2 คะแนน

3) ผลของแผนงาน โครงการ กิจกรรม

ด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบโครงการ แต่เนื่องจากผลที่คาดว่าจะได้จากโครงการบางโครงการต้องใช้ระยะเวลานาน จึงทำให้ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันอย่างชัดเจนถึงประสิทธิภาพของเนื้อหาได้ เช่น โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยการปักไม้ไผ่หลังจากมีการดำเนินงานจะใช้เวลานานเพื่อทำให้แผ่นดินที่เกิดการกัดเซาะและลูกคลื่นของน้ำกลายเป็นพื้นที่ดินเลน เป็นต้น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า หลังจากรมีการรณรงค์ให้รักษาและปลูกป่าชายเลนเพื่อคืนแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเลให้กับธรรมชาติแล้วนั้น ความหลากหลายทางชีวภาพและปริมาณสัตว์ในพื้นที่มีมากขึ้น

ด้านสังคม ทำให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกและความตระหนักในการลด ละ เลิก ทำลายสิ่งแวดล้อมและการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การทำประมงผิดกฎหมาย และหันมาดูแลหวงแหนทรัพยากรในพื้นที่เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

โดยภาพรวมการประเมินผล พบว่า แผนงาน โครงการ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ดำเนินการนั้นประสบผลสำเร็จและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริหารและชุมชน ซึ่งโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง คือ โครงการสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โครงการแปลงวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว และชุมชนมี

ความเห็นว่าเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมส่วนใหญ่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้และก่อให้เกิดความสามัคคีโดยมีเพียงบางโครงการเท่านั้นที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น โครงการชะลอคลื่นปักไม้ไผ่เพราะเนื่องจากได้รับไม้ไผ่จากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ต่อเนื่องทำให้บางพื้นที่ยังเกิดการกัดเซาะอยู่ (หมู่ที่ 8) สอดคล้องกับคำกล่าวของ บุญแสง ชีระภากรณ์ (2552) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใดๆ นั้นผู้บริหารและผู้นำเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะมีความสามารถในการริเริ่มหรือดำเนินโครงการก็ตาม การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนจึงได้รับคะแนนประเมิน 3 คะแนน

4) ความเหมาะสมและเพียงพอของทรัพยากรการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการคัดเลือกบุคลากรเพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับตัวต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งอย่างเหมาะสมและเพียงพอเนื่องจากต้องการให้ชุมชนช่วยเหลือและร่วมมือกันภายในชุมชนของตนเองก่อน เพราะถือว่าเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่โดยตรงทำให้สามารถป้องกัน บรรเทาและลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบได้ดีกว่าการแก้ไขที่ปลายเหตุ โดยการจัดอบรมให้ความรู้และจัดโครงการเพื่อให้บุคลากรในองค์กรและชุมชนได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปรับตัวจากผลกระทบเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) ที่กล่าวว่า การเพิ่มทักษะในระดับบุคคลและชุมชน พร้อมทั้งปรับทัศนคติและสร้างแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นการสร้างความเข้มแข็งและสร้างกำลังให้กับบุคลากรและเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรลุกขึ้นมาร่วมกันทำงานพัฒนาด้วยตนเอง ส่วนเรื่องงบประมาณมีงบประมาณแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกัดเซาะชายฝั่งโดยงบประมาณดังกล่าวได้มาจากองค์การบริหารส่วนตำบลเองและจากหน่วยงานภายนอก ส่วนเรื่องสถานที่นั้นมีเพียงพอเนื่องจากทุกชุมชนจะมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อใช้ในการจัดประชุมหรือกิจกรรมอยู่แล้ว และชุมชนมีการคัดเลือกบุคลากรเพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับตัวต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งอย่างเหมาะสมแต่ไม่เพียงพอเนื่องจากบุคลากรของชุมชนจะได้มาจากการคัดเลือกจากผู้ที่มีสมัครใจเท่านั้น ชุมชนได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลและจากหน่วยงานอื่นบ้างแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกัดเซาะชายฝั่ง ส่วนเรื่องสถานที่นั้นมีเพียงพอเนื่องจากทุกชุมชนจะมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อใช้ในการจัดประชุมหรือกิจกรรมอยู่แล้ว การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับคะแนนประเมิน 2 คะแนน และชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 1 คะแนน



5) ความตระหนักในปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนมีความตระหนักต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งมากเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มานานและได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งโดยตรง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลยังสร้างความตระหนักให้บุคลากรและชุมชนโดยการให้ความรู้และการจัดตั้งโครงการศึกษาฐานอีกด้วย สอดคล้องกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2557) ที่กล่าวว่า ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเข้าใจสภาพพื้นที่และความเสี่ยงของตนได้ดีที่สุด การสร้างความตระหนักและเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนถือเป็นกุญแจสำคัญในการลดผลกระทบจากภัยพิบัติในชุมชนเอง การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 3 คะแนน

6) การมีส่วนร่วมของชุมชน

การให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้กับชุมชน จะทำให้ชุมชนเต็มใจและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพราะเนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบและชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นฟูและเยียวยาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหากชุมชนร่วมกันสอดส่องดูแลและไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งร่วมมือกันช่วยลดผลกระทบและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเองแล้วนั้นจะเป็นการลดผลกระทบและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กรมทรัพยากรน้ำ (2551) ที่กล่าวว่า ความตระหนักในปัญหาและความเดือดร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นเหตุสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล คือ การประชุมอบรม การศึกษาและเรียนรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ส่วนปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การให้ความรู้เพิ่มเติมและภูมิปัญญาเดิมของชุมชน ทำให้ทราบถึงปัญหาพร้อมทั้งเกิดความตระหนักและกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อใช้ในการฟื้นฟูและเยียวยาพื้นที่ของตนเอง และทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและป้องกันผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยร่วมวางแผนงานและโครงการร่วมกันเสมอ อีกทั้งยังดำเนินการในการบรรเทาและป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วยตัวเองอีกด้วย การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 3 คะแนน

7) การเข้าถึงข่าวสารและเทคโนโลยี

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดต่อประสานงานทั้งกับบุคลากรในองค์กรและการประชาสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความต้องการของชุมชน อีกทั้งเพื่อวางแผนเสนอแนะวิธีการแก้ไข/บรรเทาผลกระทบร่วมกัน และนอกจากนี้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้วิธีการลงศึกษาข้อมูลในพื้นที่จริงบ่อยๆ เพื่อให้มีการติดต่อพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดิ อิมเพลสชั่น คอนซัลแทนท์ (2559) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารที่ดีจะก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การแก้ไขและป้องกันปัญหานั้นมีการนำเทคโนโลยีอื่นๆ มาใช้เพิ่มเติม เช่น โปรแกรมการตรวจวัดการกัดเซาะชายฝั่ง การวัดความรุนแรงของคลื่นลม เป็นต้น และชุมชนจะมีการประชุมร่วมกันในแต่ละหมู่บ้านเพื่อร่วมกิจกรรมและแจ้งให้ทราบถึงโครงการ กิจกรรมและการประชาสัมพันธ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร คือ ผู้ใหญ่บ้านและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารบริเวณท่าเรือและร้านค้าชุมชน ส่วนการเข้าถึงเทคโนโลยีของชุมชนพบว่า ไม่มีการนำเทคโนโลยีอื่นๆ มาใช้เพิ่มเติม การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 2 คะแนน

8) องค์ความรู้

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำองค์ความรู้จากแหล่งอื่นเข้ามาเพื่อช่วยในการแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการกัดเซาะชายฝั่ง เช่น การดูทิศทางของพายุและคลื่นลมสามารถนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างเขื่อนกันคลื่น และนำมาใช้ในการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ (ประมง) เช่น การวิเคราะห์ดินฟ้าอากาศ การดูพายุและคลื่นลม การดูแลลักษณะของน้ำทะเลและสัตว์น้ำ ตรงกับคำกล่าวของประภัสสร ทองยงค์ (2558) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญาของท้องถิ่นไทยเกิดจากประสบการณ์และการลองผิดลองถูกของมนุษย์ เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การประเมินศักยภาพและความสามารถในการรับมือ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับคะแนนประเมิน 3 คะแนน และชุมชนได้รับคะแนนประเมิน 2 คะแนน

ผลการศึกษาความสามารถในการรับมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 6



ตารางที่ 6 คะแนนถ่วงน้ำหนักขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน

ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก	คะแนนของ อบต. แหลมฟ้าผ่า	คะแนนถ่วงน้ำ หนักของ อบต. แหลมฟ้าผ่า	คะแนนของ ชุมชน	คะแนนถ่วง น้ำหนักของ ชุมชน
นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม	0.14	3	0.42	1	0.14
คุณภาพและความครอบคลุมนโยบาย แผนงาน โครงการ	0.15	3	0.45	2	0.30
ผลของนโยบายและแผนงาน	0.15	3	0.45	3	0.45
ความเหมาะสม/เพียงพอของทรัพยากรบริหาร	0.10	2	0.20	1	0.10
ความตระหนักในปัญหา	0.11	3	0.33	3	0.33
การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.13	3	0.39	3	0.39
การเข้าถึงข่าวสารและเทคโนโลยี	0.09	2	0.18	2	0.18
องค์ความรู้	0.13	3	0.39	3	0.39
คะแนนถ่วงน้ำหนักรวม	1.00		2.81		2.28

องค์การบริหารส่วนตำบลได้คะแนนถ่วงน้ำหนักรวม 2.81 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3.00 คะแนน หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพในการรับมือต่อการกีดขวางชายฝั่งสูง ชุมชนได้คะแนนถ่วงน้ำหนักรวม 2.28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3.00 คะแนน หมายความว่า ชุมชนมีศักยภาพในการรับมือต่อการกีดขวางชายฝั่งปานกลาง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี กล่าวคือสามารถประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและชุมชนได้เป็นอย่างดีและรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และนำองค์ความรู้ใหม่จากแหล่งอื่นเพื่อมาพัฒนาองค์กรและท้องถิ่นเสมอ เป็นเหตุให้องค์กรสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้โดยง่าย ส่วนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีของชุมชนนั้น พบว่า ทุกชุมชนมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีแต่เงินทุนที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและโครงการต่างๆ

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรค พบว่า เกิดจากสภาพธรรมชาติของพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีน้ำท่วมและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบไม่มีถนนทำให้เข้าถึงพื้นที่ได้อย่างลำบาก การปรับตัวของชุมชนบางส่วนที่มีความเห็นไม่ตรงกันทำให้เกิดความไม่สามัคคีขึ้นในบางชุมชนและงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินโครงการเพื่อการปรับตัวของชุมชน

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการภาวะคุกคาม ความเสี่ยงและความอ่อนไหวจากการกีดขวางชายฝั่ง มีดังนี้

1) ปัจจัยภายในที่ส่งผลด้านบวก คือ การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของคนในชุมชน ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของคนในพื้นที่ทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้นดังเช่นที่ อรทัย กิกผล (2552) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่เพียงจัดให้มีโครงการแต่การมีส่วนร่วมของชุมชนมีผลโดยตรงกับความสำเร็จของการดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลด้านลบ คือ ความไม่สามัคคีของคนในชุมชน การที่เจ้าของที่ดินเป็นบุคคลภายนอกและการไม่มีถนนสัญจรภายในหมู่บ้านทำให้การเดินทางไม่สะดวก

2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลด้านบวกต่อการบริหารจัดการขององค์กร คือ การที่ได้รับความช่วยเหลือที่ดีจากหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงานทำให้การบริหารและการจัดการภาวะคุกคาม ความเสี่ยงและความอ่อนไหวจากการกีดขวางชายฝั่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจำลอง โพธิ์บุญ (2551) ที่กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างใกล้ชิดจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้แผนงาน โครงการและกิจกรรมมีโอกาสในการประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลด้านลบ คือ น้ำเสียและขยะจากภายนอก เช่น โรงงานอุตสาหกรรมจะให้น้ำในพื้นที่เน่าเสีย ซึ่งอาจจะทำให้ปลาตายได้ และขยะจากแหล่งอื่นที่มากับน้ำในช่วงลมหนาวพัดมาในพื้นที่ถึงแม้ องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนจะพยายามเก็บขยะมูลฝอย



ตามลำคลองแต่ก็ยังไม่หมด และนอกจากนี้ได้แก่การพัฒนาที่ไม่ให้ความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรม แหล่งบันเทิงต่างๆ และนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน คือหากนโยบายเอื้อต่อนายทุนมีโอกาสเป็นไปได้สูงที่พื้นที่จะถูกถมเป็นเมืองใหม่ได้

5. ความเปราะบางขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า

หากพิจารณาจากการเปิดรับ/ภาวะคุกคาม ความอ่อนไหว และการรับมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนที่ผ่านมาพบว่า พื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบมีการเปิดรับ/ภาวะคุกคามและความอ่อนไหว คือ เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่งได้ง่ายเนื่องจากสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ประกอบด้วยดินใหม่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนปากแม่น้ำ ทำให้ง่ายต่อการกัดเซาะและการพัดพาตะกอนของน้ำทะเลออกจากชายฝั่ง แต่เนื่องจากนโยบายและการดำเนินงานที่ผ่านมาและปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนที่เน้นบรรเทาแก้ไขปัญหา ป้องกันผลกระทบพร้อมทั้งเตรียมการรับมือภาวะฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงานที่ชัดเจนและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการบรรเทา แก้ไขปัญหา ป้องกันผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งและการรับมือกับภาวะฉุกเฉิน และชุมชนมีศักยภาพและความสามารถในการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตร่วมกับพื้นที่สูง เช่น การสร้างบ้านไม้ไผ่เพื่อง่ายต่อการอพยพและลดการสูญเสียหากพังทลายจากสภาวะฉุกเฉิน การทำนาเกลือ นาหอยแครงในพื้นที่น้ำท่วมขังเพื่อทดแทนการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้พื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าเป็นพื้นที่ที่ไม่เปราะบางแต่ควรได้รับการพัฒนาปรับตัวเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายเพื่อเสริมสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรในหน่วยงานและชุมชน โดยควรตั้งงบประมาณสนับสนุนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าอบรม (สนับสนุนค่าเดินทางและอาหาร) และชุมชนในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าควรมีแนวทางแผนงานและกิจกรรมเป็นของตนเอง เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อวิถีชุมชน สังคมและพื้นที่

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน อาจพิจารณารูปแบบหรือแนวทาง เพื่อเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานตลอดจนกำหนดนโยบายหรือวางแผนงานเพื่อใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

หน่วยงานภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าควรให้ความสำคัญกับโครงการที่ประสบความสำเร็จ และช่วยเพิ่มพื้นดินมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมและเพิ่มงบประมาณในการดำเนินการ ควรมีการวางแผนร่วมกับชุมชนในเรื่องการป้องกันการพังทลายของชายฝั่งและคันดินนาเกลือ นาหอยแครงเพิ่มเติมเพื่อลดผลกระทบจากการสูญเสียหากเกิดผลกระทบเฉียบพลัน นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกันระหว่างองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นในบริเวณใกล้เคียง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทรัพยากร และร่วมกันดำเนินโครงการเพื่อผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีกด้วย



เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sut.ac.th/im/mun/ppfactor.html>.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2556). คู่มือแนวทางปฏิบัติเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับชายฝั่งและการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น. ปทุมธานี : วิสุมิ คอนซัลแตนท์.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ปัญญา คอนซัลแตนท์และวิสุมิ คอนซัลแตนท์. (2555). โครงการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของประเทศไทย. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://slbkb.psu.ac.th/xmlui/handle/2558/2022>.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2551). องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับการจัดการขยะที่ดี : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี. การจัดการสิ่งแวดล้อม. 4 (เมษายน) : 27-65.
- ฉัตรกนก บุญญภิญโญ. (2559). การปรับตัวต่อผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและชุมชน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิตบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร.
- ดิ อิมเพลชั่น คอนซัลแตนท์. (2559). มนุษย์สัมพันธ์สิ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำงาน. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.impressionconsult.com/web/index.php/articles/388-article122082012.html>.
- ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล, ปราโมทย์ ไชยสุกร, ศิริวรรณ ศิริ และวินัย อวยพรประเสริฐ. (2555). บูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลจังหวัดสมุทรปราการที่เป็นต้นแบบบริเวณหาดโคลน. [online]. เข้าถึงได้จาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1060&Itemid=161.
- บุญแสง ชีระภากร. (2552). ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภัสสร ทองยินดี. (2558). ภูมิปัญญาไทย:องค์ความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม. [online]. เข้าถึงได้จาก [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58\(500\)/page3-10-58\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58(500)/page3-10-58(500).html).
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการ แก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดน่านตามแนวพระราชดำริ. [online]. เข้าถึงได้จาก http://www.maefahluang.org/index.php?option=com_flexicontent&view=items&cid=35&id=73&Itemid=15&lang=th.
- วุฒิชัย ศรีประเสริฐกุล. (2553). ผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่งทะเลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (การวางแผนภาคและเมือง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัยและฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). การศึกษาด้านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศในอนาคตและการปรับตัวของภาคส่วนที่สำคัญ. เอกสารงานวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2557). ประเมินวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.cca.kmitl.ac.th/manual/0004.html>.
- สมศักดิ์ สุนทรพนธ์. (2559). แนวทางการฟื้นฟูป่าชายเลนโดยชุมชน. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://cmsdata.lucn.org/downloads/magroverehabilitationbycommunity.pdf>.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ส เจริญ การพิมพ์.